

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Evidenčna številka: VS31486

Datum odločbe: 25.04.2002

Področje: DELOVNO PRAVO

Institut: prevzem izpolnitve - delovno razmerje pri delodajalcu - vračilo denarnega nadomestila prejetega za čas brezposelnosti - pogodbeni svoboda

Zveza: ZZZPB člen 54.ZOR člen 453.

Objava v zbirki VSRS: DZ 2001-2002

Jedro

ZZZPB ne prepoveduje in ne omejuje pogodbene svobode strank, ki na področju obveznostnih razmerij velja. Zato je njim samim v okviru zakonskih prepuščena pravica do ureditve medsebojnih obveznosti in pravica do izbire oblike.

Izrek

1. Revizija se v delu, ki se nanaša na odločitev o plačilu pavšalne odškodnine (237.424,20 SIT) zavrže.
2. V ostalem delu se reviziji ugotovi in se sodbi sodišča druge stopnje in sodišča prve stopnje razveljavita in zadeva vrne prvostopenjskemu sodišču v novo sojenje.
3. Revizijski stroški so nadaljnji stroški postopka.

Obrazložitev

Sodišče prve stopnje je ugodilo tožbenemu zahtevku in zavezalo toženo stranko, da plača tožeči stranki iz naslova pavšalne odškodnine zaradi nezakonitega prenehanja delovnega razmerja znesek 237.494,20 SIT z zamudnimi obrestmi od 29.8.1994 dalje ter iz naslova nadomestila plače znesek 2.205.975,29 SIT z zamudnimi obrestmi od 28.7.1997 dalje. Hkrati je naložilo toženi stranki v plačilo stroške postopka tožnice v znesku 597.319,00 SIT. Sodišče je presodilo, da ima Zavod za zaposlovanje po 54. členu v času nastanka spornega razmerja veljavnega zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS,

št. 5/91 do 38/94 - ZZZPB) pravico zahtevati vrnitev sredstev, ki so bila izplačana delavcu v času, ko je bil neupravičeno brezposeln, le od delavca. To pomeni, da je pravno pomembno v obravnavani zadevi le razmerje med tožnico in zavodom, ne pa med zavodom in toženo stranko, ki je namesto tožnice vrnila prejeto denarno nadomestilo. Zaradi nezakonitega prenehanja delovnega razmerja je tožnica na podlagi 44. člena Kolektivne pogodbe za črno in barvasto metalurgijo in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije (Uradni list RS, št. 12/91 - SKEI)

upravičena tudi do plačila pavšalne odškodnine v višini pet izplačanih povprečnih plač v podjetju.

Sodišče druge stopnje je zavrnilo pritožbo tožene stranke kot neutemeljeno in iz enakih razlogov potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

Proti pravnomočni sodbi sodišča druge stopnje je tožena stranka zaradi zmotne uporabe materialnega prava vložila revizijo. V obrazložitvi revizije ponavlja predhodne navedbe, da je tožnica v izjavi, dani Zavodu za zaposlovanje dala nepreklicno pooblastilo toženi stranki, da dolgovani znesek nakaže zavodu. To je tožena stranka tudi storila, zato je zavod znesek 533.117,00 SIT, ki ga je tožnica vplačala kasneje, tožeči stranki vrnil. Ker sodišče pri izračunu izgubljenega zaslužka tožnice ni upoštevalo zneskov nadomestil prejetih za čas brezposelnosti, je zmotno uporabilo materialno pravo. Tožnica je namreč prejela več kot ji gre. S priznanjem pavšalne odškodnine pa je bila kršena določba 190. člena Zakona o obligacijskih razmerjih. Zato predlaga, da revizijsko sodišče reviziji ugodi in razveljavi obe sodbi nižjih sodišč ter zadevo vrne prvostopnemu sodišču v novo sojenje.

Revizija je bila v skladu z določbo 375. člena ZPP vročena Državnemu tožilstvu Republike Slovenije, ki se o njej ni izjavilo, in tožeči stranki, ki je nanjo odgovorila. V odgovoru predlaga, da se revizija kot neutemeljena zavrne.

Revizija ni dovoljena v delu, ki se nanaša na odločitev o plačilu pavšalne odškodnine v znesku 237.494,20 SIT.

Po določbi 1. odstavka 21. člena Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 14/94 in 20/98 - ZDSS) je zoper pravnomočno sodbo, izdano na drugi stopnji, dovoljena revizija, če ta zakon ne določa drugače. V premoženjskih sporih je revizija dovoljena v primeru, ko jo dopušča zakon o pravdnem postopku (2.

odstavek). Zakon o pravdnem postopku v 2. odstavku 367. člena določa, da je revizija v premoženjskih sporih dovoljena, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe presega 1.000.000,00 SIT. Tožeča stranka je s svojim tožbenim zahtevkom zahtevala poleg izplačila izgubljenega zaslužka v znesku 2.205.975,25 SIT tudi plačilo pavšalne odškodnine v znesku 237.494,20 SIT. Pri presoji dopustnosti revizije mora revizijsko sodišče upoštevati določbo 41. člena ZPP, po kateri se pristojnost oziroma vrednost spora za dovoljenost revizije določi po seštevku vseh zahtevkov samo takrat, kadar obsega ena tožba zoper istega toženca več zahtevkov, ki se opirajo na isto dejansko in pravno podlago. Ker ima tožbeni zahtevek tožnice na plačilo pavšalne odškodnine drugačno podlago (44. člen SKEI) kot terjatev iz naslova izgubljenega zaslužka (ZOR), je revizijsko sodišče revizijo tožene stranke v delu, ki se nanaša na odločitev o denarnem dajatvenem zahtevku po določbah kolektivne pogodbe, zavrglo.

V preostalem delu je revizija utemeljena.

Po določbi 54. člena ZZZPB, veljavnega v času nastanka spornega razmerja, je imel zavod pravico zahtevati vrnitev sredstev, izplačanih iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti, med drugim tudi v primeru, če upravičenec ni sporočil sprememb, ki vplivajo na pridobitev ali ukinitve pravice. Iz tega določila sta sodišči sprejeli pravno presojo, da je pravno odločilno le razmerje med tožnico in zavodom, ne pa med zavodom in delodajalcem. Zato zavod ni imel pravne podlage, da bi nadomestila izterjal neposredno od delodajalca, ampak je bila tožnica tista, ki je bila zavezana k vračilu denarnega nadomestila, tožena stranka pa ji je bila dolžna povrniti v okviru priznanja pravic iz delovnega razmerja izgubljeni zaslužek. Po razlagi obeh sodišč je pravico zavoda, da zahteva vrnitev škode tudi od delodajalcev v primeru, če sodišče s pravnomočno sodbo ugotovi, da je bilo prenehanje delovnega razmerja nezakonito, dala šele novela zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 69/98). Ker je tožnica dne 24.11.1995 zavodu vrnila nakazana sredstva, prejeta iz naslova brezposelnosti, je izpolnila svojo obveznost, zato je sodišče prve stopnje v celoti ugodilo njenemu tožbenemu zahtevku in toženi stranki naložilo, da ji izplača znesek 2,205.975,29 SIT s pripadki.

Pri tem je prezrlo sprejeto obveznost tožene stranke, izhajajoče iz izjave tožnice v prilogi A2 (brez datuma), da bo dolgovani znesek, po sporočilu zavoda, nakazala na njegov žiro račun. Nastalo pravno razmerje med tožnico in toženo stranko, ki ima nekatere značilnosti prevzema izpolnitve po 453. členu Zakona o obligacijskih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 29/78 do 57/89 - ZOR), sodišče zaradi napačnega materialnopravnega izhodišča ni ocenjevalo. Izhajalo je zgolj iz pravnega razmerja, kot ga določa ZZZPB. Pri tem je prezrlo, da zakon ne prepoveduje ali omejuje pogodbene svobode strank, ki na področju obveznostnih razmerij velja. Zato je njim samim v okviru zakonskih prepuščena pravica do ureditve medsebojnih obveznosti in pravica do izbire oblike. Svobodi sklepanja pogodb in svobodi vsebinskega urejanja je pridružena tudi svoboda izbire oblike.

Po presoji revizijskega sodišča so za pravilno odločitev v obravnavani zadevi zato pravno pomembne trditve tožnice na list. št. 16 in 78, da ji je zavod vrnil dne 24.11.1995 nakazana sredstva zato, ker je pred tem tožena stranka izpolnila sprejeto obveznost. Ker sodišče zaradi materialnopravno zmotne presoje ni obravnavalo pomena sprejetih obveznosti tožene stranke in njene izpolnitve, se tudi ni ukvarjalo z okoliščino, da so bila tožnici nakazana sredstva vrnjena. To pa ima za posledico materialnopravno zmotno odločitev.

Zato je revizijsko sodišče na podlagi 2. odstavka 380. člena ZPP razveljavilo sodbo sodišča druge stopnje in sodbo sodišča prve stopnje, ki naj v ponovnem sojenju ugotovi potrebne pogoje za utemeljenost tožbenega zahtevka ali okoliščine, ki vplivajo na njegovo neutemeljenost.

Datum zadnje spremembe: 24.09.2014